

ombudsman

veřejný ochránce práv

Sp. zn.: 5556/2026/VOP/PPO

Č. j.: KVOP-45508/2026

Datum: 24. srpna 2026

**Vyjádření národní lidskoprávní instituce pro Výbor OSN pro lidská práva k seznamu otázek před předložením zprávy
v rámci pátého periodického přezkumu České republiky
podle Mezinárodního paktu o občanských a politických právech**

Toto vyjádření může být zveřejněno na internetových stránkách Výboru OSN pro lidská práva.

Obsah

Úvod	3
Zákaz diskriminace (čl. 2, 14 a 26 Paktu)	4
Nenávist a násilí	6
Nenávistné projevy (čl. 20 a 26 Paktu).....	6
Prevence a potírání domácího a sexualizovaného násilí (čl. 2 odst. 3, čl. 3, čl. 7, čl. 14 a čl. 24 Paktu)	7
Ochrana před mučením, špatným zacházením a omezováním osobní svobody (čl. 2, 7, 9, 10, 17, 24 a 26 Paktu).....	9
Odškodňování protiprávních sterilizací (zvláště romských žen)	9
Sterilizace osob s omezenou svéprávností	10
Přetrvávající praxe chirurgických kastrací pachatelů sexuálních deliktů.....	11
Nedobrovolné hospitalizace	11
Nelegální pobytové sociální služby	12
Pracovní vykořisťování migrujících pracovníků a držitelů dočasné ochrany	13
Ochrana skupin ve zranitelném postavení.....	14
Romové (2, 17, 25 a 26 Paktu)	14
LGBTIQ+ osoby (čl. 2, 7, 16, 17, 23 a 26 Paktu)	15
Lidé s postižením (čl. 7, 16, 17, 23, 25 a 26 Paktu)	16
Migrující osoby (čl. 2 odst. 3, čl. 14, čl. 16, čl. 24 a čl. 26 Paktu)	19
Rovnost žen a mužů (čl. 2, 3, 7, 17, 23, 24 a 26 Paktu)	20
Přetrvávající stereotypy a rozdělení péče o děti	20
Zastoupení žen v rozhodovacích pozicích v politickém, justičním a soukromém sektoru	20
Přístup ke spravedlnosti (čl. 2, 14, 26 Paktu)	23
Právní pomoc	23
Nedostatek znalců a nízká kvalita znaleckých posudků v klinické psychologii a psychiatrii	24
Svoboda projevu (čl. 19 Paktu)	26

Úvod

Od 1. července 2025 působí [veřejný ochránce práv](#) jako národní lidskoprávní instituce (NHRI). Je nezávislý a nestranný a postupuje v souladu s Pařížskými principy. Z výkonu své funkce se odpovídá Poslanecké sněmovně, která ho zvolila. Má jednoho voleného zástupce, kterého pověřuje výkonem části své působnosti. K datu předložení tohoto vyjádření nemá akreditaci od Globální aliance národních lidskoprávních institucí (GANHRI).

Veřejný ochránce práv:

- **sleduje a prosazuje naplňování základních práv a svobod,**
- prověřuje postup úřadů,
- chrání lidi před špatným zacházením v zařízeních tím, že zařízení systematicky navštěvuje,
- pomáhá obětem diskriminace (prosazuje právo na rovné zacházení),
- sleduje průběh vyhoštění cizinců z České republiky,
- sleduje a prosazuje dodržování práv lidí s postižením a
- pomáhá občanům Evropské unie diskriminovaným kvůli státní příslušnosti (prosazuje právo na volný pohyb občanů Evropské unie).

V tomto vyjádření ochránce poskytuje Výboru OSN pro lidská práva **informace pro přípravu seznamu otázek před podáním zprávy České republiky**. Vyjádření není vyčerpávajícím přehledem o stavu občanských a politických práv. Zaměřuje se pouze na vybrané problémy, které ochránce spolu se svým zástupcem považují za zvlášť významné pro 5. monitorovací cyklus.

Výběr témat vychází zejména z předchozích závěrečných doporučení Výboru, z vývoje právní úpravy a praxe v období od roku 2020 a z poznatků ochránce získaných při šetřeních, systematických návštěvách, výzkumech a spolupráci s občanskou společností. Vyjádření obsahuje rovněž **návrh otázek**, které by Výbor mohl položit České republice.

Otázky, jejichž těžištěm jsou práva dětí, nejsou do tohoto vyjádření zařazeny. Samostatně se jim ve svém písemném vyjádření věnuje **ochránce práv dětí Martin Beneš**, který na veřejném ochránci práv funguje zcela nezávisle.

Odborné, organizační a technické zabezpečení činnosti ochránce zajišťuje Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. V případě dotazů k tomuto vyjádření je možné obracet se na paní Veroniku Bazalovou, vedoucí odboru strategií, metodik a koordinace Kanceláře, e-mail veronika.bazalova@ochrance.cz.

Zákaz diskriminace (čl. 2, 14 a 26 Paktu)

I přes doporučení Výboru Česká republika dosud neupravila antidiskriminační zákon¹ tak, aby výslovně pokrýval všechny chráněné důvody podle článků 2 a 26 Paktu. Argumentace státu o přímé aplikovatelnosti Listiny základních práv a svobod neposkytuje obětem v aplikační praxi dostatečnou právní jistotu. V právní úpravě současně chybí výslovný zákaz průsečíkové (intersekcionální) a odvozené diskriminace. Mezeru v právní úpravě nezaplňují ani soudy, když přistupují k možné průsečíkové diskriminaci spíše vyhýbavě.²

Soudní ochranu obětí současně oslabují některé procesní a finanční překážky:

- Nerovnost v přenesení důkazního břemene: Pravidlo § 133a občanského soudního řádu³ nepokrývá všechny důvody a oblasti. Oběti diskriminace na základě věku, sexuální orientace, náboženského vyznání či zdravotního postižení mají horší procesní postavení než oběti diskriminace z důvodu rasy a etnického původu či pohlaví, namítají-li diskriminaci v přístupu ke vzdělání, ke zdravotní péči, k bydlení a ke zboží a službám. Na skutečnost, že ke sdílení důkazního břemene by mělo docházet ve všech oblastech a u všech diskriminačních důvodů upozorňuje ochránce již od roku 2013.⁴
- Restriktivní přiznávání nemajetkové újmy: Soudy náhradu nemajetkové újmy v penězích přiznávají s odkazem na § 10 antidiskriminačního zákona zřídka nebo

1 Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů, anglické znění dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/DISKRIMINACE/pravni_predpisy/Anti-discrimination-Act.pdf.

2 Nález Ústavního soudu ze dne 20. listopadu 2024, sp. zn. Pl. ÚS 16/24. Ústavní soud zrušil část zákona, která znevýhodňovala některé soudkyně při stanovení jejich platu po návratu z mateřské nebo rodičovské dovolené. Pravidlo dopadalo hlavně na mladé ženy jmenované soudkyněmi kolem 30 let, které krátce po jmenování odešly na mateřskou či rodičovskou dovolenou, protože tato doba se jim nezapočítávala do tří let skutečného výkonu funkce potřebných pro postup do vyšší platové úrovně. Naopak soudci a soudkyně, kteří vstoupili do justice později, například po delší praxi v advokacii, tímto pravidlem zpravidla znevýhodnění nebyli. Ústavní soud posuzoval kombinovaný dopad pohlaví a věku, konstatování průsečíkové diskriminaci se vyhnul.

3 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

4 Kancelář veřejného ochránce práv. Souhrnná zpráva 2013 [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2014 [cit. 2026-08-12]. ISBN 978-80-87949-99-3. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/en/dokument/2013/Annual_2013-web-pdfA.pdf.

ji neúměrně snižují, čímž rozhodnutí ztrácejí satisfakční i preventivní účinek⁵.
Na nutnost změny ochránce upozorňuje od roku 2018.⁶

- Poplatková bariéra v odvolacím řízení: Zatímco poplatek za podání antidiskriminační žaloby činí 1 000 Kč (41 €), poplatek za odvolání zůstává disproporčně vysoký [2 000 Kč (82 €) nebo 1 % z požadované částky nad 200 000 Kč (8 244 €)]. Ochránce dlouhodobě usiluje o to, aby poplatek za odvolání odpovídal poplatku za podání antidiskriminační žaloby.⁷

Návrhy otázek:

- Uvedte správní či soudní rozhodnutí, kde byla úspěšně uplatněna přímá aplikovatelnost Listiny základních práv a svobod v případech diskriminace z důvodů uvedených v Paktu ale chybějících v antidiskriminačním zákoně.
- Uvedte konkrétní legislativní kroky, které stát podniká k novelizaci antidiskriminačního zákona a občanského soudního řádu za účelem výslovného zakotvení všech důvodů podle článků 2 a 26 Paktu, průsečíkové a odvozené diskriminace, rozšíření sdíleného důkazního břemene na všechny oblasti a důvody, nápravy praxe při přiznávání náhrady nemajetkové újmy a odstranění poplatkové bariéry v odvolacím řízení.

5 Kancelář veřejného ochránce práv. Rozhodování českých soudů o diskriminačních sporech 2015–2019. Výzkum veřejného ochránce práv 2020 [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2020 [cit. 2026-08-12]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/Decision-making%20of%20Czech%20courts%20in%20discrimination%20disputes%202015%E2%80%932019.pdf>.

6 Kancelář veřejného ochránce práv. Výroční zpráva 2018 [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2019 [cit. 2026-08-12]. ISBN 978-80-7631-014-8. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/en/dokument/2018/2018-Annual_Report.pdf.

7 Kancelář veřejného ochránce práv. Výroční zpráva 2022 [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2023 [cit. 2026-08-12]. ISBN 978-80-7631-087-2. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/en/dokument/annual_report_2022/annual_report_2022.pdf.

Nenávist a násilí

Nenávistné projevy (čl. 20 a 26 Paktu)

Ochránce vítá, že od ledna 2026 nabyla účinnosti novela trestního zákoníku, která sjednotila a rozšířila okruh chráněných skupin v rámci kvalifikovaných skutkových podstat předsudečných trestných činů a upřesnila pohnutku předsudečné nenávisti jako přitěžující okolnost.⁸

V praxi však přetrvávají závažné systémové deficity: od roku 2022 dominuje mezi předsudečnými motivy protiukrajinská nenávist⁹, od roku 2023 vzrostl počet antisemitských incidentů¹⁰ a zvyšuje se počet útoků vůči LGBTIQ+ osobám a muslimům. Oběti ve vysoké míře nenahlašují útoky (tzv. underreporting)¹¹ a stát nevede dostatečnou evidenci o přestupcích s předsudečným motivem.¹²

Volební kampaně opakovaně obsahují prvky podněcování k nenávisti vůči migrantům a menšinám. Ústavní soud¹³ i Nejvyšší správní soud¹⁴ potvrdily, že české volební právo neobsahuje žádné odstupňované a přiměřené sankce proti nenávistným projevům v kampaních. Jediný existující procesní nástroj – zrušení voleb – označují samy soudy za krajní a ve většině případů nepoužitelný, čímž vzniká systémová mezera v zákonné ochraně.

Významná část nenávistných projevů se vyskytuje v online prostředí. Ačkoliv nařízení EU o digitálních službách (DSA) vytvořilo nový právní rámec, v českém právním řádu dosud neproběhly potřebné změny a orgány činné v trestním řízení čelí kapacitním omezením při monitoringu výskytu nenávistných projevů. Chybí dostupné informace

8 Zákon č. 270/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), a další související zákony.

9 [Zprávy MV ČR o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky za roky 2020-2025](#); InIUSTITIA. [Předsudečné násilí v Česku po ruské invazi na Ukrajinu](#). Praha: InIUSTITIA, 2026.

10 Federace židovských obcí v České republice. [Výroční zpráva o antisemitismu v České republice v roce 2024](#), Praha: Federace židovských obcí v České republice, 2024.

11 Viz např. InIUSTITIA. [Předsudečné násilí z důvodu sexuální orientace a genderové identity](#). Čtvrtletní zpráva projektu Rise Up za období 1. 1. 2023 – 31. 3. 2023. Praha: InIUSTITIA, 2023.

12 Ministerstvo vnitra České republiky. [Akční plán boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2025-2026](#). Praha: MV ČR, 2025.

13 Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. II. ÚS 3602/18, dostupné na <https://nalus.usoud.cz>.

14 Usnesení senátu ve věcech volebních Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2025, č. j. Vol 28/2025-36, www.nssoud.cz.

o tom, že školení orgánů probíhá regionálně nerovnoměrně. Plnění strategických doporučení vládní zmocněnkyně pro lidská práva (2025)¹⁵ dosud nebylo vyhodnoceno.

Návrh otázky:

- Informujte o konkrétních výsledcích implementace Strategických doporučení vládní zmocněnkyně z roku 2025 v činnosti orgánů činných v trestním řízení, o plánovaných legislativních opatřeních k zavedení odstupňovaných a přiměřených nápravných prostředků a sankcí proti nenávistným projevům ve volebních kampaních, o stavu vnitrostátní adaptace na nařízení o digitálních službách (DSA) a o systémových opatřeních k redukci underreportingu, vedení statistiky přestupků s předsudečným motivem a ochraně zranitelných skupin.

Prevence a potírání domácího a sexualizovaného násilí (čl. 2 odst. 3, čl. 3, čl. 7, čl. 14 a čl. 24 Paktu)

I přes opakovaná doporučení Výboru pro lidská práva přetrvávají závažné strukturální a kapacitní nedostatky v prevenci a potírání genderově podmíněného, domácího a sexualizovaného násilí. V mezinárodním rámci došlo k negativnímu posunu, když Senát v lednu 2024 odmítl ratifikaci Istanbulské úmluvy a vláda v červnu 2026 formálně zrušila souhlas s jejím přijetím.¹⁶

Ochránce vítá, že byl přijat zákon, který redefinuje trestný čin znásilnění (založený na absenci souhlasu), přiznává obětem status zvlášť zranitelné oběti a zavádí povinné tříleté vzdělávací plány pro soudce.¹⁷ V praxi však přetrvává aplikační formalismus: chybí mechanismy kontroly vzdělávání soudců a orgánů činných v trestním řízení a přetrvávají tendence k bagatelizaci závažných incidentů či ukládání neadekvátně mírných trestů. Na selhání OČTŘ při rychlém a důkladném vyšetřování sexuálního zneužívání upozornil rovněž Evropský soud pro lidská práva.¹⁸

Zásadní překážkou účinné ochrany práv obětí zůstává kritická poddimenzovanost specializovaných služeb. Pomáhající nevládní organizace se potýkají s nestabilním a podhodnoceným financováním, v celé zemi působí pouze jediné komplexní

15 Zmocněnkyně vlády pro lidská práva. [Strategická doporučení k celistvému řešení problému předsudečného násilí a nenávistných projevů](#). Praha: Úřad vlády ČR, 2025.

16 Vláda České republiky. [Usnesení vlády České republiky ze dne 15. června 2026 č. 377 o zrušení a změně vybraných usnesení vlády](#). ODok [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2026 [cit. 2026-08-12].

17 Zákon č. 269/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), a další související zákony.

18 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 20. 6. 2024, Z. proti České republice, č. 37782/21, a rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. 12. 2024, Y proti České republice, č. 10145/22.

krizové pomoci pro oběti sexualizovaného násilí¹⁹ a v pobytových zařízeních (krizových bytech a specializovaných azylových domech) chybí podle vládních dokumentů až 3 000 lůžek (přibližně 90 % doporučené kapacity podle standardů Rady Evropy).²⁰

Návrh otázek:

- Poskytněte komplexní statistická data o oznamování, právní kvalifikaci trestných činů, míře odkládání věcí a ukládaných trestech v případech domácího a sexualizovaného násilí.
- Informujte o tom, jaká konkrétní opatření stát přijal k zajištění důkladného a rychlého vyšetřování (v návaznosti na rozsudky ESLP) a k zavedení funkční kontroly povinného vzdělávání soudců a státních zástupců s cílem zamezit sekundární viktimizaci obětí.
- Uveďte, jaká konkrétní rozpočtová a systémová opatření stát přijal k zajištění stabilního financování pomáhajících organizací, k rozšíření sítě center komplexní krizové pomoci a k odstranění kritického deficitu pobytových kapacit pro oběti násilí.

19 [Centrum PORT](#) provozované organizací proFem v Praze.

20 Ministerstvo práce a sociálních věcí. [Analýza dostupnosti specializovaných sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím v ČR](#) [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021 [cit. 2026-08-12]; Úřad vlády České republiky. [Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2023–2026](#) [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2023 [cit. 2026-08-12].

Ochrana před mučením, špatným zacházením a omezováním osobní svobody (čl. 2, 7, 9, 10, 17, 24 a 26 Paktu)

Odškodňování protiprávních sterilizací (zvláště romských žen)

Ačkoliv Česká republika přijala zákon k odškodnění protiprávně sterilizovaných osob z let 1966–2012²¹ a prodloužila lhůtu pro podávání žádostí o odškodnění do 4. ledna 2027, proces jejich vyřizování na Ministerstvu zdravotnictví provázají závažná pochybení.

K 1. červenci 2026 obdrželo ministerstvo přes 2 500 žádostí, což výrazně přesáhlo původní odhady. Pro nedostatečnou personální kapacitu ministerstvo standardně překračuje zákonnou 60denní lhůtu o několik měsíců až let.

Ministerstvo zdravotnictví navíc postupuje úředně formalisticky (někdy i nevstřícně) a odmítá respektovat závěry judikatury správních soudů²². Žadatelkám (především romským ženám), jejichž zdravotnická dokumentace byla skartována nebo zničena přírodními živly (např. povodněmi), ministerstvo žádosti zamítá a odmítá akceptovat svědecké výpovědi blízkých osob či zjištění veřejného ochránce práv jako relevantní indicie plausibilního tvrzení. Výrazného posunu nedosáhl ani ochránce prostřednictvím rozsáhlého šetření, o němž v roce 2024 informoval vládu.²³

Návrh otázky:

- Uvedte, jaká konkrétní opatření stát přijal k personálnímu posílení Ministerstva zdravotnictví a k dodržování zákonných lhůt v odškodňovacím řízení.
- Vyjádřete a doložte, jak konkrétně ministerstvo respektuje požadavky vyplývající z judikatury správních soudů při posuzování alternativních důkazů u žádostí obětí, jejichž dokumentace byla skartována či zničena.

21 Zákon č. 297/2021 Sb., o odškodnění protiprávních sterilizací.

22 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS. Právní věta zní: „V situaci, kdy zdravotnická dokumentace žadatelky o jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem, neexistuje nebo je zjevně nedůvěryhodná, musí správní orgány posoudit, zda žadatelka předešla alespoň na první pohled hájitelné tvrzení, že se v rozhodném období podrobila sterilizaci v rozporu s právem. O takto hájitelné tvrzení se bude jednat za podmínky, že v řízení najevo vyšlé indicie ve svém souhrnu nepřipouštějí jiné racionální vysvětlení situace či chování jednotlivých účastníků, než že k protiprávní sterilizaci žadatelky pravděpodobně došlo tak, jak žadatelka tvrdí. V takovém případě musí správní orgány považovat předpoklady pro přiznání jednorázové peněžní částky za naplněné, ledaže samy prokáží, že ke skutečnostem žadatelkou tvrzeným dojít nemohlo.“

23 [Vyrozumění veřejného ochránce práv vládě České republiky](#) o systémových nedostacích, nezákonné správní praxi, nečinnosti a nerespektování judikatury správních soudů ze strany Ministerstva zdravotnictví a ministra zdravotnictví při výkonu agendy odškodňování protiprávních sterilizací ze dne 17. září 2024, sp. zn. 9/2024/SZD/MKZ.

- Předložte podrobnou anonymní statistiku, v kolika případech žadatelkám, jejichž dokumentace byla skartována či zničena, vyhověl a v kolika nikoliv.

Sterilizace osob s omezenou svéprávností

Česká právní úprava²⁴ nadále umožňuje provést nevratný sterilizační zákrok u osoby, jejíž svéprávnost je omezena tak, že není způsobilá posoudit poskytnutí zdravotních služeb nebo jejich důsledky. Zákrok je přípustný ze zdravotních důvodů²⁵ a vyžaduje písemný souhlas opatrovníka, stanovisko odborné komise a souhlas soudu. Právní řád však vyžaduje pouze zjištění názoru dotčené osoby, nikoli její svobodný a informovaný souhlas.²⁶

Stát neprovádí žádné systematické vyhodnocování rozhodovací praxe soudů v těchto věcech a nejsou veřejně dostupné souhrnné údaje o tom, jak často soudy souhlas udělují, jak váží názor dotčené osoby a jak přezkouvávají přiměřenost zásahu do tělesné integrity a reprodukční autonomie. Absence těchto dat znemožňuje posoudit účinnost procesních záruk.

Návrh otázek:

- Poskytněte anonymizované souhrnné údaje o počtu soudních řízení o udělení souhlasu se sterilizací osob s omezenou svéprávností za období 2020–2025 (včetně informací o věku, pohlaví, důvodech sterilizace, postoji dotčené osoby k zákroku a případném rozporu mezi jejím názorem a stanoviskem ostatních aktérů).
- Informujte o tom, zda stát provádí systematické vyhodnocování soudní praxe a zda plánuje revidovat právní úpravu tak, aby zabránila provádění sterilizací bez svobodného a informovaného souhlasu dotčené osoby.

24 Ustanovení § 13 zákona č. 373/2021 Sb., o specifických zdravotních službách.

25 Zdravotními důvody se podle § 12 zákona o specifických zdravotních službách rozumí takové nemoci nebo vady, u nichž existuje vysoká míra pravděpodobnosti vážného ohrožení zdraví nebo života v důsledku těhotenství nebo porodu nebo zdravého vývoje plodu nebo zdraví nebo života budoucího dítěte.

26 Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením již v roce 2015 vyjádřil znepokojení nad tím, že česká právní úprava umožňuje nahradit souhlas člověka s omezenou svéprávností se sterilizací souhlasem jeho opatrovníka, a doporučil České republice tuto právní úpravu změnit ([zde](#), odst. 36–37). V následném přezkumu v roce 2019 požádal stát o informace o opatřeních přijatých k odstranění této praxe ([zde](#), otázka č. 15). Česká republika ve své odpovědi uvedla, že v ČR nelze sterilizaci bez informovaného souhlasu provést, aniž by se výslovně vypořádala se zvláštním režimem podle zákona o specifických zdravotních službách ([zde](#), odst. 131).

Přetrvávající praxe chirurgických kastrací pachatelů sexuálních deliktů

I přes doporučení Výboru pro lidská práva a opakované výzvy Evropského výboru pro zabránění mučení (CPT, naposledy při návštěvě v roce 2024) Česká republika dosud neukončila praxi chirurgických kastrací u pachatelů sexuálních deliktů.

Zavedení dostupných farmakologických alternativ (léčiv ze skupiny analogů gonadoliberinu)²⁷ se nedaří z důvodu zdoluhavých jednání mezi státními orgány a odbornou společností. Ministerstvo zdravotnictví v dubnu 2025 potvrdilo ochránci, že Sexuologická společnost ČLS JEP dosud nedodala podklady nezbytné pro registraci těchto léčiv pro léčbu sexuálních deviací (zejména charakteristiku pacientů, jejich počet a doporučené postupy pro léčbu). Stát tak nevytvořil podmínky pro nahrazení invazivních chirurgických zákroků.

Návrh otázky:

- Objasněte konkrétní kroky a jejich časový harmonogram směřující k úplnému zrušení chirurgických kastrací a informujte o stavu schvalování a zpřístupnění farmakologických alternativ pro léčbu sexuálních deviací.

Nedobrovolné hospitalizace

Právní úprava nedobrovolných hospitalizací neposkytuje ucelený rámec procesních záruk pro osoby zbavené osobní svobody z důvodu duševního stavu. Pravidla jsou roztříštěna mezi několik právních předpisů²⁸, což v praxi vyvolává nejasnosti ohledně rozsahu práv pacientů, vztahu mezi rozhodnutím o převzetí do péče a podáváním léčby bez souhlasu i povinností poskytovatelů zdravotních služeb. Současná úprava navíc dostatečně nerozvíjí využívání méně restriktivních alternativ k nedobrovolné hospitalizaci.

Tyto nedostatky odráží Národní akční plán pro duševní zdraví 2026–2030²⁹, který předpokládá přípravu nové komplexní úpravy nedobrovolných hospitalizací zaměřené na posílení hmotněprávních a procesních záruk, úpravu alternativ a vyjasnění informovaného souhlasu s léčbou a posílení podpory pacientů během detenčního řízení.

27 Ministerstvo zdravotnictví. [Doporučený postup při provádění kastrací v souvislosti s parafilně motivovanými sexuálními trestnými činy](#). Online, Věstník 5/2012, s. 3.

28 Zejména zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

29 Úřad vlády České republiky. [Národní akční plán pro duševní zdraví 2026–2030](#) [online]. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2026 [cit. 2026-08-13]. ISBN 978-80-7440-371-2.

Návrh otázek:

- Informujte o stavu přípravy nové právní úpravy nedobrovolných hospitalizací v rámci Národního akčního plánu pro duševní zdraví 2026–2030. Uvedte zejména, jak navrhovaná právní úprava posílí procesní záruky osob hospitalizovaných bez jejich souhlasu, upraví využívání méně restriktivních alternativ k hospitalizaci a vyjasní pravidla poskytování léčby bez souhlasu.
- Uvedte, jaká konkrétní opatření (metodická, organizační či jiná) stát aktuálně přijímá k zajištění toho, aby byla nedobrovolná hospitalizace využívána výhradně jako krajní opatření a aby osoby hospitalizované bez souhlasu měly účinně zaručena svá procesní práva (např. poskytování srozumitelných informací, právní podporu, účast v detenčním řízení, soudní přezkum zákonnosti hospitalizace a posuzování méně restriktivních alternativ před zbavením osobní svobody).

Nelegální pobytové sociální služby

Česká republika čelí demografickému stárnutí populace. Nejrychleji přibývá osob ve věku 80 let a více, zejména ve věku nad 85 let, u nichž se častěji kumulují chronická onemocnění, demence a ztráta soběstačnosti, což povede k výraznému růstu potřeby dlouhodobé sociální péče.³⁰

Stát dosud nepřijal jasně definovanou a závaznou strategii, která by stanovila konkrétní kroky k zajištění dostatečné sítě komunitních a pobytových sociálních služeb. Projevem neuspokojené poptávky je rozmach odhadem minimálně vyšších desítek nelegálních zařízení, která bez oprávnění a kontroly státu poskytují obdobné služby jako domovy pro seniory.

Zjištění ombudsmana z návštěv 10 nelegálních zařízení v letech 2024–2026 odhalují špatné zacházení a přímé ohrožení zdraví a životů klientů. V zařízeních dochází k poskytování neodborné laické péče, zneužívání tlumících léků, zanedbávání zdravotní péče, výživy a hygieny a k nezákonným zásahům do osobní svobody, soukromí a lidské důstojnosti seniorů.³¹

Návrh otázky:

- Informujte o konkrétních krocích a časovém rámci pro stanovení závazného plánu budování dostupné sítě sociálních služeb a uvedte, jaká legislativní,

30 DELOITTE ADVISORY s.r.o. [Studie dlouhodobé sociální péče v ČR](#) [online]. Praha: Deloitte Advisory s.r.o., 2026 [cit. 2026-08-14].

31 Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. [Další nelegální domovy mohou ohrožovat důstojnost i bezpečí seniorů. Nesvěřujte jim své blízké, varuje zástupce ombudsmana](#). Veřejný ochránce práv [on-line]. Brno, 23. 6. 2026 [cit. 2026-08-14].

kontrolní a sankční opatření stát přijímá k zamezení nelegálnímu poskytování pobytové péče a k ochraně osob v těchto zařízeních před špatným zacházením.

Pracovní vykořisťování migrujících pracovníků a držitelů dočasné ochrany

I přes doporučení Výboru přetrvává v České republice problém pracovního vykořisťování migrujících pracovníků, nelegálního zaměstnávání a zastřehého zprostředkování práce.

Řešení brání tři klíčové faktory:

- Absence odpovědnosti v dodavatelských řetězcích: Právní řád nevymezuje solidární odpovědnost za pracovní podmínky v rámci víceúrovňových řetězců subdodavatelů.
- Strach obětí a nátlak: Oběti čelí obavám ze ztráty pobytového statusu. Zvláště zranitelnou skupinou jsou ukrajinští držitelé dočasné ochrany; ačkoliv mají volný přístup na trh práce, zaměstnavatelé na ně uplatňují nátlak skrze zajišťování ubytování, takže nahlášení vykořisťování znamená riziko ztráty bydlení i příjmu.
- Nedostatečná kapacita inspekce práce: Státní úřad inspekce práce čelí dlouhodobému personálnímu podstavu v důsledku nízkého odměňování, což brání důslednému vyřizování podnětů.

Návrh otázky:

- Uveďte, jaká opatření stát přijal k řešení pracovního vykořisťování migrujících pracovníků, zejména pokud jde o: (a) zavedení mechanismů odpovědnosti za pracovní podmínky v řetězcích subdodavatelů; (b) zavedení pobytové a bytové ochrany pro oběti vykořisťování (včetně držitelů dočasné ochrany); a (c) navýšení personálního obsazení a odměňování orgánů inspektorů práce k zajištění účinného vyřizování stížností.

Ochrana skupin ve zranitelném postavení

Romové (2, 17, 25 a 26 Paktu)

Situace Romů v oblasti bydlení představuje dlouhodobý strukturální problém.³² V roce 2024 Evropský výbor pro sociální práva dospěl k závěru, že Česká republika nezajistila romským rodinám dostatečný přístup k sociálnímu bydlení a účinnou ochranu před územní segregací a nevyhovujícími bytovými podmínkami.³³

Přestože Index sociálního vyloučení ukazuje nárůst sociálního vyloučení v řadě obcí³⁴, vláda k 1. dubnu 2026 zrušila samostatný Odbor pro sociální začleňování (Agenturu pro sociální začleňování), omezila jeho pracovní místa a agendu podřídila Odboru rozvoje bydlení a soudržnosti. Ztráta samostatného postavení Agentury vyvolává obavy o kontinuitu terénní práce.

Systémové řešení nezaručuje ani nový zákon o podpoře bydlení³⁵, který přesunul část agendy bydlení z obcí na přetížené úřady práce a ponechal poskytnutí bytů ze strany obcí a soukromých pronajímatelů na dobrovolné bázi.

Zastoupení Romů ve volených funkcích a na rozhodovacích pozicích zůstává minimální.³⁶ Ačkoliv Strategie romské integrace 2021–2030 i v roce 2024 přijatá definice romské participace zdůrazňují aktivní zapojení Romů, chybí pravidelně zveřejňovaná data o pokroku. Hodnocení politik navíc komplikuje absence uceleného

32 Muhič Dizdarevič, Selma. Romanonet. Výzkumná zpráva z kvalitativního šetření dopadů anticikanismu na romskou komunitu v České republice, Praha: FHS UK, 2025, dostupné z: [Anticikanismus jako daň z existence v české společnosti Výzkumná zpráva z kvalitativního šetření dopadů anticikanismu na romskou komunitu v České republice](#); European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). Rights of Roma and Travellers in 13 European countries - Perspectives from the Roma Survey 2024, Vídeň, 2025, dostupné z: [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries – Perspectives from the Roma Survey 2024](#).

33 Evropský výbor pro sociální práva jednomyslně rozhodl, že Česká republika porušila čl. 16 Evropské sociální charty ve spojení se zákazem diskriminace uvedeným v preambuli. Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva ze dne 2. 7. 2024, *FEANTSA proti České republice*, kolektivní stížnost č. 191/2020, dostupné z: [Decision on the merits: European Federation of National Organisations working with the Homeless \(FEANTSA\) v. Czech Republic, Complaint No. 191/2020](#).

34 Podle Indexu sociálního vyloučení se počet ohrožených obcí v roce 2023 meziročně zvýšil o 10 % a v roce 2024 dále vzrostl počet obcí v nejohroženější kategorii z 539 na 578. Dostupné z: [Ministerstvo pro místní rozvoj - Index sociálního vyloučení 2024: Přibývá obcí s vysokou mírou zátěže, zlepšila se situace v oblasti](#). Podle Zprávy o stavu romské menšiny žije v sociálním vyloučení 39 % Romů. Dostupné z: [Zpráva-o-stavu-romske-mensiny-2023-2024_fin.pdf](#).

35 Zákon č. 175/2025 Sb., o poskytování některých opatření v podpoře bydlení (zákon o podpoře bydlení).

36 Tento stav uznává i nejnovější vládní Zpráva o stavu romské menšiny za roky 2023–2024, dostupná z: [Strategy-for-Roma-Equality--Inclusion-and-Participation- Strategy-for-Roma-Integration -2021-2030.pdf](#).

systému sběru etnických dat: společná meziresortní metodika ke sběru etnických dat dosud nebyla dokončena a uveřejněna.³⁷

Návrh otázky:

- Vysvětlíte důvody a dopady reorganizace a personálního oslabení Agentury pro sociální začleňování od 1. dubna 2026, informujte o finančním a personálním zabezpečení nového systému podpory bydlení a uveďte, kdy vláda dokončí a v praxi uplatní společnou meziresortní metodiku ke sběru etnických dat pro vyhodnocování politické a občanské participace Romů.

LGBTIQ+ osoby (čl. 2, 7, 16, 17, 23 a 26 Paktu)

Uznávání stejnopohlavních manželství uzavřených v zahraničí

Český právní řád definuje manželství jako svazek muže a ženy.³⁸ Pokud osoby stejného pohlaví platně uzavřely manželství v zahraničí, vnitrostátní praxe neumožňuje jeho zápis jako manželství, ale mění tento osobní stav na partnerství – český právní institut, který upravuje trvalý svazek dvou lidí stejného pohlaví.

Tato praxe vede k tomu, že v jedné zemi jsou osoby považovány za manžele, avšak v České republice za partnery, což oslabuje právní jistotu a může vést k omezení rozsahu práv spojených s rodinným stavem (včetně práv ke společně vychovávaným dětem). Ačkoliv Soudní dvůr EU (ve věci *Trojan*³⁹) zdůrazňuje povinnost uznávat osobní status získaný v jiném členském státě EU bez nutnosti proměny na nižší statut, ministerstvo vnitra při své metodické činnosti vůči matrikám závěry Soudního dvora EU nezohlednilo. Chybí rovněž oficiální statistika o počtu zápisů, kdy bylo manželství přeměněno na partnerství, a rozhodnutí, kdy byl zápis stejnopohlavního manželství odmítnut.

Návrh otázky:

- Poskytněte informace o počtu zapsaných zahraničních stejnopohlavních manželství do matrik od roku 2025 (členěných na zápis ve formě partnerství a případný zápis manželství) a vysvětlíte, jaká opatření vláda přijímá za účelem sladění matriční praxe se závazky práva EU, které se týkají ochrany rodinného stavu stejnopohlavních párů.

37 Zápis ze zasedání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny dne 8. prosince 2025, dostupný z: [Zápis-RVZRM-8-12-2025.pdf](#).

38 Ustanovení § 655 odst. 1 občanského zákoníku.

39 Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. listopadu 2025 ve věci C-713/23, *Jakub Cupriak-Trojan a Mateusz Trojan v. Wojewoda Mazowiecki*. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62023CJ0713>.

Právní úprava uznání identity trans lidí

Ústavní soud zrušil k 1. 7. 2025 zákonný požadavek podmiňující úřední změnu pohlaví chirurgickým zákrokem spojeným se znemožněním reprodukční funkce.⁴⁰ Zároveň poskytl zákonodárci časový prostor k přijetí komplexní právní úpravy uznání genderové identity v souladu s mezinárodními lidskoprávními standardy.

I přes apel ochránce⁴¹ nebyl příslušný zákon dosud přijat. Postup při úřední změně pohlaví se v současnosti řídí pouze metodickými návody ministerstev.⁴² Jejich obsah tak může být změněn bez řádného legislativního procesu, širší veřejné diskuse či adekvátní kontroly. Současně neposkytují trans lidem dostatečnou míru právní jistoty a předvídatelnosti. Tento stav vedl ke vzniku senátorské iniciativy, která nebyla podložena odbornou analýzou a neobsahovala posouzení souladu s lidskými právy.⁴³

Návrh otázky:

- Informujte o stavu přípravy a harmonogramu přijetí zákonné úpravy právního uznání identity trans lidí a uveďte, jaké právní záruky stát poskytuje k zajištění právní jistoty a ochrany jejich soukromého života do doby nabytí účinnosti nového zákona.

Lidé s postižením (čl. 7, 16, 17, 23, 25 a 26 Paktu)

Nadměrné omezování svéprávnosti

Soudy v České republice omezují svéprávnost lidí s duševním nebo intelektovým postižením výrazně častěji a nevyužívají dostupné alternativy. Ačkoliv občanský zákoník zakotvuje šetrnější instituty (předběžné prohlášení, smlouvu o nápomoci při rozhodování, zastoupení členem domácnosti či opatrovnictví bez omezení svéprávnosti), mezi lety 2014 a 2022 tvořila tato alternativní opatření pouze 19 % všech soudních rozhodnutí. Z těchto alternativ soudy nejčastěji volí opatrovnictví bez omezení svéprávnosti, zatímco nápomoc při rozhodování se využívá minimálně

40 Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 24. dubna 2024, sp. zn. Pl. ÚS 52/23. Dostupný z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2024/Pl-52-23_AN_s_disenty.pdf.

41 Připomínky veřejného ochránce práv k návrhu Plánu legislativních prací vlády na rok 2025 ze dne 21. října 2024, sp. zn. 41747/2024/S. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13278>.

42 Viz Metodický pokyn pro poskytovatele zdravotních služeb o postupu při vydávání potvrzení pro úřední změnu pohlaví trans osob. In: Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky, 9/2025, s. 63-72. Dostupný z: <https://mzd.gov.cz/wp-content/uploads/2025/06/Vestnik-MZD-09-2025.pdf>. Také viz Informaci odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra České republiky č. 5/2025 ze dne 24. června 2025 ke změně pohlaví s účinností od 1. července 2025. Dostupná z: <https://mv.gov.cz/soubor/informace-ovs-matrika-c-5-2025.aspx>.

43 Senátního návrh zákona, který Senát Parlamentu ČR dne 17. června 2026 projednal a usnesením zamítl. Tisk je dostupný zde: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/120129/100884>.

a v praxi zůstává hůře dostupná pro osoby bez rodinného zázemí a mimo krajská města.⁴⁴

Ochránce oceňuje, že stát zahrnul systémové změny v oblasti podpory při rozhodování do Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2026–2030.⁴⁵ V dokumentu však nadále chybí úkol určit konkrétní ministerstvo, který by měl koordinaci, rozvoj a monitoring celého systému podpory při rozhodování a opatrovnictví na starosti.

Návrh otázek:

- Uvedte legislativní, metodická a organizační opatření, která stát přijme k tomu, aby soudy přednostně využívaly nápomoc při rozhodování a další podpůrná opatření namísto omezení svéprávnosti.
- Sdělte, v jakém časovém horizontu vláda určí konkrétní ministerstvo, které bude odpovědné za koordinaci, rozvoj a monitoring systému podpory při rozhodování.

Potřeby lidí s intelektovým znevýhodněním a chováním náročným na péči

Lidé s intelektovým znevýhodněním a poruchou autistického spektra, u nichž se projevuje tzv. chování náročné na péči⁴⁶, představují zvláště zranitelnou skupinu. Mnozí z nich mají narušenou komunikační schopnost a nejsou schopni účinně upozornit na špatné zacházení nebo se mu bránit. Pokud není dostupná individualizovaná podpora a dostatek kvalifikovaného personálu, jsou vystaveni zvýšenému riziku špatného zacházení, používání restriktivních opatření, nadměrné medikace, dlouhodobých hospitalizací nebo umístění do velkokapacitních pobytových zařízení.

Poznatky ochránce opakovaně potvrzují, že nedostatečná podpora této skupiny zvyšuje riziko špatného zacházení⁴⁷, přičemž návazná šetření odhalují konkrétní případy fyzického týrání a nezákonného omezování osobní svobody (což v jednom případě vyústilo v podání trestního oznámení v zařízení pro děti a mladé dospělé).⁴⁸ V reakci

44 Podrobnosti viz ve výzkumné zprávě veřejného ochránce práv Jak Česko plní své povinnosti z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Analýza s využitím lidskoprávních ukazatelů. Veřejný ochránce práv, 2025. s. 58–59. Dostupné z ochrance.cz.

45 Viz Vláda České republiky. Vláda schválila nový Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2026–2030. Online. Publikováno 27. 4. 2026. Dostupné z vlada.gov.cz. [cit. 30. 7. 2026].

46 Chování náročné na péči může zahrnovat sebepoškozování, fyzickou agresi vůči okolí, ničení věcí, útěky, hlasové projevy nebo jiné formy jednání, které bývají mylně vnímány pouze jako problémové chování. Ve skutečnosti často představují způsob komunikace nenaplněných potřeb, bolesti, stresu, přetížení nebo nevhodně nastaveného prostředí.

47 Viz například zprávy z návštěvy Domova pod lípou ([zde](#) a [zde](#)) nebo Zámečku Střelice ([zde](#)).

48 Tisková zpráva VOP ze dne 12. prosince 2022 *Situace v Domově pod lípou v Lipníku se změnila k lepšímu, slíbila středočeská hejtmanka ombudsmanovi*, dostupná [zde](#).

na tragickou událost v pobytových službách⁴⁹ vláda schválila Systémová opatření pro podporu osob s intelektovým znevýhodněním a chováním náročným na péči na období 2024–2030⁵⁰ a navazující Akční plán na období 2025–2027.⁵¹ Informace o realizaci opatření nejsou dostupná.

Návrh otázky:

- Poskytněte informace o dosavadním pokroku a dosažených výstupech při implementaci opatření Akčního plánu k realizaci Systémových opatření pro podporu lidí s intelektovým znevýhodněním a chováním náročným na péči na období 2025–2027, zejména v oblastech rozvoje komunitních služeb, podpory pozitivního chování, minimalizace restriktivních opatření a vzdělávání pracovníků.

Volební právo a přístupnost voleb (čl. 25 a 26 Paktu)

Ačkoliv nový zákon o správě voleb (účinný od ledna 2026) zaručuje aktivní volební právo (právo volit) všem občanům bez ohledu na omezení svéprávnosti⁵², v oblasti pasivního volebního práva (práva být volen) stát přetrvávající diskriminaci neodstranil. Lidé s omezenou svéprávností jsou nadále ze zákona zbaveni možnosti kandidovat ve volbách, což judikatura odůvodňuje jejich údajnou neschopností nést politickou a hmotněprávní odpovědnost spojenou s výkonem veřejné funkce.⁵³

Volební proces zároveň provází řada fyzických, technických a informačních překážek. Nevidomí a slabozrací voliči čelí nemožnosti tajné a samostatné volby kvůli absenci hmatových prvků a QR kódů na lístcích, špatnému kontrastu papíru a malému písmu. Lidé s intelektovým znevýhodněním narážejí na administrativní složitost kroužkování kandidátů, dezinformace ze strany opatrovníků a chybnou interpretaci rozsudků ze strany volebních komisí, což vede k jejich neoprávněnému vyřazování ze seznamů voličů. Volební materiály navíc nejsou dostupné ve srozumitelném formátu Easy-to-Read a chybí veřejný portál ověřující bezbariérovost volebních místností.

Návrh otázek:

- Informujte o krocích k odstranění legislativních překážek bránících lidem s omezenou svéprávností kandidovat ve volbách (pasivní volební právo).

49 https://www.respekt.cz/tydenik/2022/47/kdo-zabil-dorotu-s?srltid=AfmBOorOD1m4ln_M0pAtwjBMTzlec6EgA3os-5dB5gITTpJtw480KAQ

50 [Systémová opatření pro podporu osob s intelektovým znevýhodněním a chováním náročným na péči na období 2024–2030 | Vláda České republiky](#)

51 [Akční plán k realizaci Systémových opatření pro podporu lidí s intelektovým znevýhodněním a chováním náročným na péči na období 2025–2027 | Vláda České republiky](#)

52 Ustanovení § 3 odst. 5 zákona č. 88/2024 Sb., o správě voleb.

53 Nález Ústavního soudu ze dne 25. 2. 2026, sp. zn. I. ÚS 1935/24, bod 75. Dostupné z usoud.cz.

- Uvedte opatření k zajištění tajného a samostatného hlasování pro lidi se zrakovým postižením a objasněte, jak stát zajistí přístupnost volebních informací ve formátu Easy-to-Read, prevenci neoprávněného vyřazování voličů ze seznamů a zprovoznění portálu obsahující informace bezbariérovosti volebních místností.

Migrující osoby (čl. 2 odst. 3, čl. 14, čl. 16, čl. 24 a čl. 26 Paktu)

Ministerstvo vnitra nerespektuje ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu. Soud konstatoval, že státní příslušníci Ukrajiny, kterým byla poskytnuta dočasná ochrana, mají právo přemístit se do jiného členského státu a tam požádat o novou.⁵⁴ Ministerstvo ale prohlašuje takové žádosti za nepřijatelné podle zákona Lex Ukrajina.⁵⁵ Dočasnou ochranu uděluje pouze jednotlivcům, kteří prošli nákladným soudním řízením. U ostatních ale dále judikaturu ignoruje, čímž oslabuje kontrolní funkce soudní moci nad mocí výkonnou.

V oblasti ochrany osob bez státní příslušnosti došlo k mírnému zlepšení. Zákon o pobytu cizinců nově obsahuje povinnost vydat žadateli průkaz a legálnost pobytu po dobu řízení (předtím byly osoby bez státní příslušnosti v právním vakuu). Nově přiznaný status je však vázán pouze na vízum za účelem strpění, což jednotlivci nezajišťuje plná sociální práva ani snadnější naturalizaci. Právní řád navíc stále nezaručuje automatické nabývání státního občanství pro děti narozené na území České republiky.

Systémový problém představují rovněž průtahy v řízeních o udělení státního občanství a povolení k pobytu před Ministerstvem vnitra, kde průměrná délka řízení přesahuje 18 měsíců oproti 6měsíční zákonné lhůtě.

Návrh otázky:

- Vysvětlete důvody nerespektování judikatury Nejvyššího správního soudu ze strany Ministerstva vnitra u dočasné ochrany, informujte o krocích k posílení právního statusu osob bez státní příslušnosti a k zavedení automatického nabývání občanství pro ohrožené děti a sdělte, jaká opatření stát přijal k odstranění systémových průtahů v řízeních o udělení státního občanství a povolení k pobytu.

54 Obdobně i ochránce ve svých zprávách o šetření ze dne 22. února 2023, sp. zn. 14372/2022/VOP/VVO, a ze dne 19. února 2024, sp. zn. 6868/2023/VOP/VVO; [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

55 Podle § 5 odst. 1 zákona č. 65/2022 sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace („Lex Ukrajina“), je žádost o udělení dočasné ochrany nepřijatelná, jestliže „d) je podána cizincem, kterému byla udělena dočasná nebo mezinárodní ochrana v jiném členském státě Evropské unie“.

Rovnost žen a mužů (čl. 2, 3, 7, 17, 23, 24 a 26 Paktu)

Přetrvávající stereotypy a rozdělení péče o děti

Hlavní bariérou většího zapojení žen do veřejného života a kariérního postupu zůstávají přetrvávající rodinné stereotypy a nerovnoměrné rozdělení péče o děti a závislé příslušníky, které leží převážně na ženách.⁵⁶ Situaci komplikuje nedostatek flexibilních forem práce, kapacit zařízení péče o malé děti a ambulantních či terénních sociálních služeb.⁵⁷

Právní řád vykazuje systémové mezery v navazující podpoře. Zákonná záruka umístění dítěte do předškolního zařízení platí až od 3 let věku dítěte (zavedena od roku 2026)⁵⁸, avšak nárok na návrat na původní pracovní pozici garantuje zákoník práce rodiči pouze při návratu do 2 let věku dítěte.⁵⁹ Česko dosud nezavedlo nepřenositelnou část rodičovské dovolené pro druhého rodiče v minimální délce 2 měsíců s adekvátní kompenzací výdělku v souladu s unijním právem⁶⁰, což brání vyššímu zapojení otců do péče.

Návrh otázky:

- Informujte o konkrétních opatřeních k zajištění dostupnosti péče o děti od dvou let věku a terénních sociálních služeb pro rodinné příslušníky závislé na péči, objasněte kroky k zavedení nepřenositelné části rodičovské dovolené k podpoře zapojení otců do péče.

Zastoupení žen v rozhodovacích pozicích v politickém, justičním a soukromém sektoru

V České republice nedošlo ke zlepšení v oblasti zastoupení žen v politickém životě. Česká republika dosahuje v mezinárodním srovnání opakovaně nízkého hodnocení⁶¹

56 Ženy žijící v České republice zajišťují péči o děti výlučně nebo převážně z 65 až 70 %, péči o domácnost pak ženy zajišťují výlučně nebo převážně z 72 až 79 %. Blíže PALONCYOVÁ, Jana a kol. [Zpráva o rodině 2023](#) [online]. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., 2023 [cit. 2026-08-12].

57 [Vyjádření veřejného ochránce práv a zástupce veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí jako třetí strany ve věci International Association Autism-Europe proti České republice](#), stížnost č. 245/2025, ze dne 31. října 2025, sp. zn. 76/2025/OZP/MBA a 20/2025/SZD/MBA.

58 Ustanovení § 13b zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině.

59 Ustanovení § 47 odst. 1 písm. c) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce.

60 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1158 ze dne 20. června 2019 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob. Transpoziční lhůta vypršela 2. srpna 2022.

61 V indexu genderové rovnosti EIGE v oblasti moci se Česká republika opakovaně umísťuje na konci žebříčku, viz <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2025/CZ/power>. V žebříčku Světového ekonomického fóra Global Gender Gap Česká republika v posledních letech obsadila 102. (2025)

a podíl žen v Parlamentu dlouhodobě stagnuje na úrovni přibližně 20 %. Vládní Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030⁶² obsahuje pro tuto oblast pouze nelegislativní měkká opatření (osvěta, sdílení dobré praxe) a nepředpokládá přijetí dočasných zvláštních opatření (např. legislativních genderových kvót pro kandidátní listiny), a to přesto, že veřejnost dle výzkumů větší zastoupení žen podporuje⁶³ a voliči ženám na kandidátkách častěji dávají preferenční hlasy.⁶⁴ Žádná z českých parlamentních politických stran navíc neuplatňuje dobrovolná vnitrostranická pozitivní opatření v podobě kvót, zipových kandidátek či vyhrazených míst ve vedení.

V české justici přetrvává výrazně nevyvážená reprezentace žen a mužů v rozhodovacích pozicích. Ačkoliv ženy dlouhodobě tvoří více než 60 % z celkového počtu soudců a soudkyň, jejich zastoupení se směrem k vyšším stupňům soudní hierarchie plynule snižuje a na úrovni vrcholných soudů zůstává nízké. Tato situace se dlouhodobě nemění. Hlavními identifikovanými bariérami rovnocenného kariérního postupu soudkyň jsou nerovnoměrné rozdělení pečovatelských povinností v rodinách a netransparentní či nejednotné podmínky výběrových řízení na vyšší soudní posty a do vedení soudů.⁶⁵

Nízké zastoupení žen v rozhodovacích pozicích se vedle veřejného sektoru týká i sféry soukromé, kde ženy zůstávají výrazně podreprezentovány ve statutárních a dozorčích orgánech obchodních společností.⁶⁶ Česká republika dosud netransponovala unijní směrnici o zlepšení genderové vyváženosti mezi řídicími pracovníky kótovaných společností⁶⁷, přestože lhůta pro její transpozici marně uplynula již dne 28. prosince

a 104. (2024) místo, přičemž malý podíl žen na rozhodování tvoří v tomto nízkém umístění významný faktor, viz https://reports.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2025.pdf.

62 Úřad vlády České republiky. [Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030](#) [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2021 [cit. 2026-08-12].

63 VOHLÍDALOVÁ, Marta. [Výzkumná zpráva z dotazníkového šetření „Ženy a muži v rovnováze“](#) [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., 2015 [cit. 2026-08-12].

64 Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2025 voliči v dříve neobvyklé míře využívali možnosti preferenčních hlasů pro ženské kandidátky, což přispělo ke zvolení rekordního počtu žen – poslankyň (33,5 %). K této strategii voliče od roku 2021 vyzývá občanská iniciativa „Zakroužkuj ženu.“ Viz např. <https://english.radio.cz/new-initiative-calls-voters-circle-female-candidates-8730314>.

65 Urbániková, M., Kosař, D., Havelková, B. *Umění pokorně čekat: vertikální genderová segregace v českém soudnictví pohledem soudkyň*. In: Šimáčková, K., Havelková, B., Špondr Večl, P. (eds.) *Mužské právo II*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2025.

66 V roce 2021 bylo dle údajů EIGE v České republice v dozorčích a správních radách obchodních společností kótovaných na burze jen 23 % žen. Ve vedení obchodních společností s majetkovou účastí státu bylo v tomtéž roce pouze 16 % žen. Blíže viz <https://www.tojerovnost.cz/cs/gender-a-cesko-zeny-ve-vedeni-obchodnich-spolecnosti/>.

67 Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2022/2381 ze dne 23. listopadu 2022 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kótovaných společností a o souvisejících opatřeních.

2024. Stát navíc dosud nezavedl závazné cíle ani účinná dočasná zvláštní opatření pro zvýšení zastoupení žen ani v orgánech společností s majetkovou účastí státu.

Návrh otázek:

- Sdělte, jaké konkrétní kroky stát podnikl k přijetí legislativních či dobrovolných dočasných zvláštních opatření ke zvýšení zastoupení žen v politice a veřejném životě a jak vyhodnocuje účinnost dosavadních nelegislativních opatření obsažených ve Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030.
- Poskytněte disagregovaná data o zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních soudní soustavy a ve vedení soudů a informujte o konkrétních opatřeních přijatých k zajištění transparentních, objektivních a genderově vyvážených postupů při výběru a kariérním postupu soudců na vyšší soudy.
- Uveďte, jaká opatření stát podniká ke zvýšení zastoupení žen ve vedení obchodních společností, zejména těch s majetkovou účastí státu.

Přístup ke spravedlnosti (čl. 2, 14, 26 Paktu)

Právní pomoc

Česká republika dosud nezavedla ucelený systém přístupu k právní pomoci, včetně pomoci pro nemajetné či znevýhodněné osoby. Právní úprava zůstává roztržena mezi jednotlivé procesní předpisy⁶⁸ a zákon o advokacii.⁶⁹ Stát přenesl odpovědnost na Českou advokátní komoru, aniž by monitoroval reálnou dostupnost právních služeb. Pomoc před zahájením řízení zůstává limitovaná a nízko honorovaná⁷⁰, což omezuje dostupnost skutečné právní podpory při sepsu podání či vyjednávání. Rozhodovací kritéria soudů i komory pro ustanovení právního zástupce jsou vágní. Informace o rozhodovací praxi nejsou veřejně dostupné. Stát systematicky nesleduje rozsah ani kvalitu poskytované pomoci a neumí říci, kolika osobám byla právní pomoc přiznána či odepřena a z jakých důvodů. Pro bono kultura je slabá a státní systém doplňují podfinancované neziskové organizace a občanské poradny závislé na krátkodobém a nestabilním financování.

V oblasti podpory obětí trestných činů stát výrazně zkrátil dotační tituly pro nevládní organizace poskytující komplexní pomoc na 7,9 mil. Kč pro léta 2025–2026 (zatímco zákon o obětech trestných činů počítal až s výší 50 mil. Kč⁷¹). To vyvolalo krizi péče a nedostupnost specializovaných služeb mimo krajská města.⁷² Na přetrvávající nedostatečné financování upozornila v roce 2025 také Rada vlády pro lidská práva.⁷³ Zatímco v loňském roce došlo k průběžnému navýšení na částku 14 mil. Kč (což je částka potřebná k zachování alespoň stávajícího fungování služeb pro oběti), pro letošní rok se podle našich informací s žádným navýšením nepočítá. Nejčastěji chybí služby pro děti a tzv. dětská advokační centra, seniory, oběti předsudečného násilí a další zranitelné skupiny. Mnoho obětí se k právní (i další, tj. psychologické a sociální) pomoci dostává pozdě nebo vůbec, a rezignuje na vymáhání svých práv. Pro rok 2027 a následující by mělo být financování již alespoň částečně stabilizováno v důsledku přijatých legislativních změn.⁷⁴ Státní peněžitá pomoc je obtížně dostupná (nízké částky, složité a zdlouhavé řízení), není účinně provázána s právem na náhradu

68 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

69 Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii.

70 Jedná se o krátké informativní právní porady podle § 18a zákona o advokacii, v max. rozsahu 30 minut a celkovém maximálním rozsahu 120 minut za rok na jednoho žadatele.

71 Důvodová zpráva k zákonu č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.

72 Asociace organizací poskytujících pomoc obětem trestných činů. [Selhání státní podpory ohrožuje oběti trestných činů](#). Centrum LOCIKA [on-line]. Praha, 5. 9. 2024 [cit. 2026-08-13].

73 [Usnesení](#) Rady vlády pro lidská práva ze dne 1. prosince 2025.

74 Nový systém financování je nastaven zákonem č. 269/2025 Sb., který posiluje systémové financování pomoci obětem.

škody od pachatele.⁷⁵ Trestní soudy běžně odkazují oběti do civilního řízení místo toho, aby o nároku na náhradu škody rozhodly samy.

U cizinců v detenci a žadatelů o mezinárodní ochranu spravuje systém bezplatné právní pomoci Ministerstvo vnitra, které současně rozhoduje ve věcech, kterých se pomoc týká. Ochránce má pochyby, zda je ministerstvo v roli správce systému dostatečně nezávislé. Bezplatná pomoc nepokrývá zastoupení před krajskými soudy a Nejvyšším správním soudem. V minulosti došlo také k výpadku ve financování pomoci.⁷⁶

Návrh otázek:

- Informujte, jak stát monitoruje a vyhodnocuje kvalitu a faktickou dostupnost bezplatné právní pomoci a zda zvažuje předložení komplexního zákona o (bezplatné) právní pomoci.
- Sdělte, jak stát zajistí adekvátní financování poskytování právní pomoci obětem trestných činů. Uveďte, jaká opatření stát přijme, aby trestní soudy primárně rozhodovaly o nárocích obětí na náhradu škody a nemajetkové újmy přímo v trestním řízení, a neodkazovaly oběti (včetně nezletilých a dalších zranitelných osob) na civilní řízení.
- Uveďte, jaká opatření stát přijímá k zajištění stabilního financování právní pomoci pro žadatele o mezinárodní ochranu a cizince v detenci a k zajištění toho, aby orgán spravující systém právní pomoci byl institucionálně nezávislý na orgánu rozhodujícím ve věcech, kterých se pomoc týká.

Nedostatek znalců a nízká kvalita znaleckých posudků v klinické psychologii a psychiatrii

Znalecké posudky z odvětví klinické psychologie a psychiatrie tvoří klíčový důkaz v opatrovnických řízeních, věcech svéprávnosti, nedobrovolných hospitalizacích i v trestním řízení.

Česko čelí kritickému nedostatku znalců v těchto oborech⁷⁷, jejich vysokému věkovému průměru a nízké motivaci nových odborníků, což vede k dlouhým čekacím lhůtám a k průtahům v soudních řízeních.

75 Ochránce se věnoval nedostatkům peněžitě pomoci obětem v systémovém šetření. Blíže viz Zpráva veřejného ochránce práv [Poskytování peněžitě pomoci obětem trestných činů](#) ze dne 23. října 2023, sp. zn. 4418/2021/VOP/MHU.

76 Zpráva o šetření zástupce veřejného ochránce práv [Přístup cizinců zbavených svobody k bezplatné právní pomoci](#) ze dne 16. července 2025, sp. zn. 1417/2023/VOP/HL-JST.

77 SVOBODA, Tomáš a Michaela RAMBOUSKOVÁ. „Léta neřešený problém.“ [Česku chybí soudní znalci](#). Seznam Zprávy [online]. 21. 1. 2024 [cit. 2026-08-13].

Znalecká činnost je soustředěna u několika málo vytížených odborníků zpracovávajících desítky až stovky posudků ročně⁷⁸, v důsledku čehož jsou posudky často neúplné a nepřezkoumatelné. Obecné soudy z nich přesto mnohdy vycházejí mechanicky bez kritického hodnocení. Státní dohled Ministerstva spravedlnosti po přechodu agendy dle nového zákona o znalcích⁷⁹ selhává z důvodu chybějících personálních kapacit, přičemž neprovádí systematické kontroly a nepřijímá opatření, která by vedla ke zvýšení kvality znalecké činnosti.

Návrh otázky:

- Poskytněte data o průměrné délce zpracování znaleckých posudků v oborech psychiatrie a klinické psychologie a informujte o konkrétních opatřeních přijatých k řešení kritického nedostatku znalců, posílení dohledu Ministerstva spravedlnosti nad kvalitou posudků a zamezení jejich mechanickému přebírání soudy.

78 Podle evidence soudních znalců, tlumočnicků a překladatelů např. znalkyně z odvětví psychiatrie MUDr. Leblová v roce 2024 zpracovala 355 znaleckých posudků, v roce 2025 dokonce 447 posudků, v roce 2026 vyhotovila již 194 posudků a na dalších 180 pracuje.

79 Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

Svoboda projevu (čl. 19 Paktu)

V České republice se opakovaně objevují případy selektivního odepření přístupu vybraných médií na vládní a ministerské tiskové konference. V lednu 2026 a červenci 2026 nebyla redaktorka Deníku N připuštěna na brífink ministra zahraničních věcí.⁸⁰

Zjištění mezinárodních novinářských organizací i Syndikátu novinářů ČR dokládají existenci neoficiálních „blacklistů“ a rozhodování bez jasných, transparentních a nediskriminačních akreditačních pravidel.⁸¹ Tento postup je doprovázen četnými verbálními útoky politických činitelů vůči investigativním novinářům.⁸²

Závažné pochybnosti vyvolává rovněž postup Policie ČR, na jehož nedostatky při ochraně novinářů při veřejných akcích poukázal Evropský soud pro lidská práva⁸³, jakož i případ odebrání akreditace a vyvedení exilové novinářky Faridy Kurbangaleevé z tiskové konference na Pražském hradě.⁸⁴

Návrh otázky:

- Informujte o pravidlech a postupech při poskytování akreditací novinářům na tiskové konference vlády a ministerstev s cílem zajistit jejich transparentnost a rovné zacházení a uveďte, jaká konkrétní opatření stát přijal v reakci na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Tožicková k zajištění ochrany novinářů ze strany Policie ČR.

JUDr. Eva Kostolanská
veřejná ochránkyně práv
(podepsáno elektronicky)

-
- 80 Syndikát novinářů ČR. [Syndikát novinářů ČR se důrazně ohrazuje proti postupu Ministerstva zahraničních věcí ČR](#) [online]. Praha: Syndikát novinářů ČR, 2026 [cit. 2026-08-12]; ČT24. [Šéfredaktoři vyzvali Macinkův resort, aby pouštěl na brífinky všechna média](#) [online]. Praha: Česká televize, 2026 [cit. 2026-08-12].
- 81 Media Freedom Rapid Response (MFRR). [Czech Republic: MFRR concerned over sidelining of critical media outlets during government press conferences](#) [online]. Leipzig: European Centre for Press and Media Freedom, 2021 [cit. 2026-08-12]; Centre for Media Pluralism and Media Freedom (CMPF). [Media Pluralism Monitor: The Czech Republic 2026](#) [online]. Fiesole: European University Institute, 2026 [cit. 2026-08-12].
- 82 Reporters Without Borders (RSF). [Czechia: 13 cases in 6 months: political attacks on journalists have become hallmarks of Andrej Babis](#) [online]. Paris: RSF, 2021 [cit. 2026-08-12]. Syndikát novinářů ČR. [Stupňující se útoky na novináře jsou nepřijatelné, policie musí zasáhnout](#) [online]. Praha: Syndikát novinářů ČR [cit. 2026-08-12].
- 83 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28. 5. 2026, Tožicková proti České republice, č. 21512/23.
- 84 Coalition For Women in Journalism. [Czechia: Police Removes Exiled Russian Journalist Farida Kurbangaleeva Off Premise After Revoking Accreditation For Zelensky's Press Conference](#) [online]. 6. 7. 2023 [cit. 2026-08-12].